

Zapraszamy na konferencję naukową

Architektura w mieście, architektura dla miasta

społeczne i kulturowe aspekty
funkcjonowania architektury
na ziemiach polskich lat 1815–1914

20–21 października 2016 r.

Instytut Historii
im. T. Manteuffla PAN w Warszawie,
Rynek Starego Miasta 29/31

Zakład Historii Idei
i Dziejów Inteligencji XIX i XX w.

Architektura XIX w. jest ważnym obszarem badawczym samym w sobie, jednak równocześnie stanowi fascynujący materiał źródłowy do badania dziejów społecznych. Miasta tego czasu były miejscem dynamicznego rozwoju, przyspieszonych zmian w społeczeństwie, powstawania nowych idei i formowania się różnego typu ruchów mających na celu reformę istniejących stosunków. Przemiany te odzwierciedlały się w architekturze i urbanistyce, które z kolei miały swój zwrotny wpływ na ludzi – mieszkańców miasta i użytkowników jego przestrzeni. Uświadomienie sobie tego przez badaczy sprawiło, że nastąpił stopniowy zwrot w różnych dziedzinach badań. W historii sztuki bada się nie tylko samą formę i symbolikę architektury, szukając nowych kluczy interpretacyjnych (np. Anthony Alofsin), ale też wpływ na sztukę przemian społecznych (co rozpoczął Arnold Hauser) oraz narodowych (np. Michaela Marek). Historycy architektury nie tylko analizują dziś ewolucję typów architektonicznych (nowych w XIX w. jak dworce kolejowe oraz starych jak szpitale), ale też wpływ dyspozycji przestrzeni wewnętrznej (układ i sekwencja pomieszczeń) na funkcjonowanie użytkowników tej architektury (np. Monique Eleb i Anne Debarre). Historycy także dołączyli do tego grona. Jednym z przedmiotów zainteresowania historii kulturowej jest mentalność człowieka, która odzwierciedla się w wytworach architektonicznych (np. Orvar Löfgren, Carl C. Schorske, Péter Hanák). Podobnie literaturoznawcy poddają analizie opisy wyglądu i funkcjonowania architektury w tekstach literackich, śledząc powstawanie i ewolucję dyskursu na temat architektury i przestrzeni (np. Norbert Wichard). Źródłem historycznym jest tu nie tylko sama architektura, ale także jej reprezentacje ikonograficzne i literackie, wspomnienia z nią związane oraz wszelkie inne teksty powstałe w związku z jej tworzeniem, funkcjonowaniem i niszczeniem.

Wraz z rozwojem tych badań rodzą się nowe pytania, a stare pozostają nadal w mocy. Jaki udział w przemianach społeczno-ideologicznych miała sama architektura? Jak można dziś badać jej symbolikę w powiązaniu z historią społeczną? Jak architektura była odbierana przez różne warstwy społeczne, ludzi różnej płci i wieku? Jaki miała wpływ na ich doznania estetyczne, opinie i decyzje, czyli jak wyglądało jej funkcjonowanie społeczne? Jaki wpływ miała przestrzeń wewnętrzna budynków na życie, zdrowie i światopogląd ludzi i jak mogła wpływać na historię? W jaki sposób kontrola społeczna wyrażana była poprzez dzieła architektury? Jaką rolę miała w programach reform społecznych i w ideologiach utopijnych?

Tematem konferencji jest **architektura miast ziem polskich w XIX w. (w latach 1815–1914)**. Jej podstawowym celem będzie **poszukiwanie nowych sposobów badania wpływu i funkcjonowania architektury w społecznych i gospodarczych realiach wszystkich trzech zaborów oraz krytyczna analiza już istniejących nurtów badawczych**. Oprócz tego także prezentacja wybranych *case studies* – prowadzonych już badań nad interesującymi nas kwestiami. Będzie to więc przede wszystkim konferencja metodologiczna. Temat przewodni stanowić będzie przenikanie się historii architektury i historii społecznej, ale jesteśmy otwarci także na inne dziedziny nauki. Do udziału zapraszamy zarówno badaczy historii społecznej i kultury, jak również historyków architektury i sztuki, kulturoznawców, socjologów oraz literaturoznawców.

Na propozycje wystąpień **czekamy do 31 lipca 2016 r.**, prosimy przesyłać je na adres: archwmiescie@ihpan.edu.pl. Propozycje powinny składać się ze streszczenia wystąpienia (które nie przekracza 350 słów) oraz krótkiej informacji o autorze (uwzględniającej przebieg kariery naukowej, afiliację,

dotychczasowe badania oraz najważniejsze publikacje). Opłata konferencyjna wynosi 50 zł. Decyzje na temat akceptacji tekstów oraz program konferencji pojawią się **do końca sierpnia**.

Przewidujemy **publikację materiałów pokonferencyjnych w postaci książki**, która ma być swoistym przewodnikiem po nowych perspektywach badań historii miasta w XIX w. Przy publikacji weźmiemy pod uwagę przede wszystkim teksty stanowiące nowe propozycje metodologiczne lub krytyczną analizę już istniejących, a także wybrane przykłady badań podjętych nad interesującym nas tematem. Termin nadsyłania gotowych tekstów do publikacji zostanie ogłoszony w październiku.

Zapraszamy!

dr Aleksander Łupienko
Instytut Historii PAN

dr Mikołaj Getka-Kenig
Instytut Historii Nauki PAN

